

DÉKÁNY BALÁZS

A megbízhatósági vizsgálatok története: egy új jogintézmény útja

A megbízhatósági vizsgálat mint jogintézmény magyarországi bevezetése egyértelműen összefügg a Nemzeti Védelmi Szolgálat 2011-es megalakulásával.

A törvényalkotó célja egy olyan – törvény által felhatalmazott – szerv létrehozása volt, amely a korábbi időszakhoz képest hatékonyabban láthatja el a belső bűnmegelőzési, bűnfelderítési feladatokat a teljes magyar rendvédelem, valamint a közigazgatás jelentős területén, ezzel kielégítve a korrupció elleni hatékonyabb fellépés iránti igényt mind a hazai, mind pedig az európai kívánalmaknak megfelelően. Az állami szervek és a közélet tisztaságába vetett bizalom elengedhetetlen része a modern demokráciáknak, ennek garantálására pedig egy a feladatait törvényi felhatalmazás útján végző, a jogelődjéhez képest minden területen megújuló belső bűnmegelőzési és bűnfelderítő szerv képes.

Az állomány védelméről

Napjainkban is visszatérő gond a Nemzeti Védelmi Szolgálat védelmi funkcióinak pontos értelmezése.

A klasszikus és a jogelődöknél a titkos információgyűjtés rendszerén belül értelmezhető „belső elhárítási” tevékenység a jogi szabályozásában és alapjaiban is megújuló szervezet működésére hosszú időre árnyékot vetett, ezért a védelmi feladatok pontos értelmezése kezdetben nehézségekbe ütközött. A védelmi funkció pedig két aspektusban is értelmezhető, amely a Nemzeti Védelmi Szolgálat alapelvei között is helytálló.

Védelem a külső hatásokkal szemben

Felvetődött annak az igénye, hogy a közigazgatásban a munkájukat becsületesen és tisztességesen végzők a korábbiakhoz képest fokozottabb *védelmet kapjanak a hivatásukkal összefüggésben őket érő támadások esetén*. Az elmúlt évtizedek társadalmi változásai nyomán létrejött egy olyan új bűnözői

réteg, amely az anyagi lehetőségei, a kapcsolati tőkéje következtében képes lejáratással, vesztegetéssel és másként, például előre felépített pszichikai erőszakkal fellépni. Szükség volt tehát egy olyan szerv létrehozására, amelynek egyik alapvető feladata nemcsak a bűncselekményt elkövető rendvédelmi dolgozók elleni fellépés, hanem a munkatársak sérelmére elkövetett bűncselekmények megelőzése, megszakítása, utófelderítése.

Védelem a belső hatásokkal szemben

A közigazgatás korrupciótól való megtisztítása feltételezi azt, hogy a korrupciós cselekményekben érintett munkatársak kikerülnek a rendszerből. Velük együtt kikerül a „rossz példa” is.

A korrupció vagy más módon bűnöző munkatársak a helytelen példamutatáson felül megbízhatatlanokká válnak környezetükben. A rosszul értelmezett „csoportérdek” – hívhatnánk „betyárbecsületnek” is – szinte automatikusan cinkossá teszi a munkájukat tisztességesen végző kollégákat is, akik ezzel zsarolhatóvá válhatnak.

A manipulációval vagy erőszakkal hallgatásra, kompromisszumokra kényszerített munkatársak látszólag bűnsegédek, vagy társtettesek, a szerepüket tekintve viszont inkább áldozatok.

A Nemzeti Védelmi Szolgálat által felderített bűnelkövetők törvényes kivonása a közigazgatás rendszeréből – általánosságban is – a munkahelyi légkör jelentős javulásához vezet, különösen pedig az alapvetően tisztességes személyek kényszerű cinkosságát szünteti meg.

Az integritás vizsgálata, a megbízhatósági vizsgálatok kezdete

Nem igényel bizonyítást az a tény, hogy egy szervezet közigazgatásbeli, társadalmi rangját a hatáskörei és jogosítványai mellett az átláthatósága, valamint a tisztasága határozza meg.

A korszellemnek megfelelően átalakult védelmi szervezet hatékony működése érdekében szükség volt egy olyan jogintézmény bevezetésére, amelynek segítségével új távlatok nyílnak a rendvédelemben, a közszolgálatban dolgozók integritásának vizsgálatában. Ez a jogintézmény a megbízhatósági

vizsgálat, amelyet a külföldi szakirodalomban integritástesztként is említenek, a jogszabály pedig ugyancsak megbízhatósági vizsgálatként definiálja.

Mivel a megbízhatósági vizsgálat teljesen új lehetőségként jelent meg, ezért a Nemzeti Védelmi Szolgálatnak nem voltak hazai tapasztalatai.

Bár egyes európai országokban működtek hasonló elnevezésű tesztek, de alapos vizsgálatuk után kiderült, bár döntő mértékben lehetséges lenne a beillesztésük a magyar jogrendszerbe, de szerencsésebb olyan vizsgálat kidolgozása, amely leginkább a hazai viszonyokat veszi figyelembe.

A 2010-es kormányváltás után hamarosan szóba került a tervezett jogintézmény bevezetése. Szinte azonnal számtalan kritikai észrevétel hangzott el a társadalom és a szakma minden területéről. Ezek egy része arról szólt, hogy a Nemzeti Védelmi Szolgálat az érintettek, valamint a szűkebb és tágabb értelemben vett hozzátartozóik magánéleti cselekményeit is vizsgálja. Másrészt attól is tartottak, hogy a rendvédelemben dolgozóknak a társadalom többi csoportjához képest korlátozottabb alapvető szabadságjogaikat a korábban vállaltaknál még inkább korlátozzák. Olyan bírálatok is megjelentek, amelyek szerint a vizsgálatok elvégzése kapcsán etikátlanul előkészített mesterséges élethelyzetekkel (provokációval) is számolniuk kell. Végül, de nem utolsósorban a különböző érdekvédelmi fórumok megfogalmazták abbéli aggályait, hogy a megbízhatósági vizsgálatok egyfajta „titkos adatgyűjtésnek” minősülnek, az ott megszerzett adatok nem megfelelő kezelése okán az érintett személyekről információk keletkeznek, amelyeket később felhasználhatnak. Gyakran alaptalan vádakkal illették a még gyakorlati tartalommal fel nem töltött jogi kereteket, és arra a következtetésre jutottak, hogy a Nemzeti Védelmi Szolgálat a közigazgatási dolgozók hálózati adatitkait fürkészi majd.

Jómagam is – a Nemzeti Védelmi Szolgálat megalakulásakor más rendvédelmi területen dolgozó tisztként – vegyes érzelmekkel fogadtam az új szervezet megalakulását, valamint a megbízhatósági vizsgálat bevezetését, mindemellett azt is éreztem – és a rendőri munkámon keresztül folyamatosan tapasztaltam –, hogy a belső büntetőeljárások kapcsán fontos változásokra van szükség.

A Nemzeti Védelmi Szolgálat munkatársainak az indulás pillanataiban nemcsak a kellemetlen társadalmi és szakmai előítéletekkel kellett szembenézniük, hanem két új jogintézmény létjogosultságát is bizonyítaniuk kellett.

A rendőri munkában eddig csak távolról ismert eljárást, a kifogástalan-életvitel-ellenőrzést napi rutinná kellett fejleszteni, a hazai gyakorlatban ismeretlen megbízhatósági vizsgálatot pedig a korrupció felfedésének egyik hatékony módszerévé kellett alakítani.

Tekintettel arra, hogy a vizsgálat folyamán az eszközök, a végrehajtók személye és a módszerek rendőri jellegének leplezése kiváltképpen fontos, ezért a jogszabályi háttér lehetőséget teremtett a titkos módszerek és eszközök bírói engedélyhez nem köthető formáinak felhasználására.

A vizsgálatok idején kialakítandó reális élethelyzetek megtervezéséhez alapul vettük jogelődeink tapasztalatait, a korábbi bírósági határozatokat korrupciós tárgyú bűnügyekben, továbbá az állampolgárok különböző csatornákon megjelenő véleményeit. A megbízhatósági vizsgálat – struktúráját és módszertanát tekintve – a bírói engedélyhez nem köthető operatív eszközök és módszerek alkalmazásának az egyvelege.

Törvényi háttér

A rendőrségi törvény meghatározza a megbízhatósági vizsgálatot, e szerint a *„vizsgálat célja annak megállapítása, hogy az azzal érintett eleget tesz-e a jogszabályban előírt hivatali kötelezettségének. Ennek megállapítása érdekében a megbízhatósági vizsgálatot végző szerv a munkakör ellátása során a valóságban is előforduló vagy feltételezhető élethelyzeteket hoz mesterségesen létre. A megbízhatósági vizsgálat során feltárt jogsértés alapján fegyelmi vagy szabálysértési eljárás nem indítható”* [Rtv. II. fejezet 7/A § (1) bek.].

Ahogy a törvényidézetből is kitűnik, a jogalkotónak az volt a célja, hogy a vizsgált személynek a munkaköre ellátása folyamán, vagyis szolgálatban, vagy a hivatali feladatai ellátásakor, valamint szolgálati vagy hivatali tevékenysége kapcsán vizsgálja a tevékenységét. E törvényi kitétel kizárja annak a lehetőségét, hogy a vizsgálatot végzők ne a törvény szellemében járjanak el, azaz a vizsgálatot az érintettek magánéletének érintésével végezzék el.

Fontos annak hangsúlyozása, hogy a vizsgálatot végzők csak a valóságban is előforduló vagy feltételezhető élethelyzetet hozhatnak létre. Jogosan adódik a kérdés, mindezt hogyan lehet ellenőrizni. Egyrészt az élethelyzet leírása szerepel a végrehajtási tervben, amelyet a felügyeletet ellátó ügyészség engedélyez. Ezen túlmenően – ha a megbízhatósági vizsgálat során az érintettel szemben bűncselekmény gyanúja vetődik fel – a megbízhatósági vizsgálat eredménye „bekerül” a büntetőeljárás keretei közé, megalapozza a nyílt büntetőeljárást, amelynek a végén a bíróság felmentő vagy elmarasztaló ítéletet hoz, esetleg új eljárás lefolytatására utasítja a nyomozó hatóságot, ezzel is egyfajta kontrollt gyakorolva.

A törvényi garanciákon túl van a vizsgálat másik fontos gyakorlati feltétele: a valóságban nem előforduló élethelyzetek a gyakorlatban is lehetetlenné teszik a vizsgálat elvégzését.

Egy hétköznapi példával szemléltetve: egy közlekedési területen dolgozó rendőr tiszthelyettes integritásvizsgálatakor vajon hogyan lehet meggyőződni arról, hogy a kolléga törvényesen intézkedett-e, ha a mesterségesen kidolgozott élethelyzetben egy a valóságban szinte soha nem előforduló szituációt vetnek be. Mondjuk az állampolgárt „eljátszó” védelmi tiszt a rendőrt a szabadidejében, az otthonában keresi fel azért, hogy a rá vonatkozó büntetést törölje a nyilvántartásból.

A példából is látszik, hogy a valóságban elő nem forduló élethelyzetek önmagukban is korlátot szabnak az etikátlan és ezáltal a törvény szellemével ellentétes vizsgálatok lehetőségének.

Igen fontos az a jogszabályi kitétel is, amely megakadályozza, hogy a megbízhatósági vizsgálat idején észlelt fegyelmi vagy szabálysértési magatartások felhasználhatók legyenek az érintett ellen. Úgy gondolom, ez a kitétel egyértelműen kifejezi, hogy a Nemzeti Védelmi Szolgálat a megbízhatósági vizsgálatot mint eszközt kizárólag a közélet tisztasága érdekében, egyfajta szűrőtevékenységként végzi, teljes mértékben elkülönülve a különböző közigazgatási, valamint rendvédelmi szervek ellenőrzésre feljogosított szerveitől, amelyek fegyelmi vagy szabálysértési ügyekben eljárhatnak a munkatársaikkal.

Álláspontom szerint arra is gondolt a törvényalkotó, hogy a végrehajtó szerv a jogintézményt ne alkalmazhassa megfelelő időbeli, személyi és területi korlátok nélkül. A törvény szerint *„a védett állomány tagjára vagy tagjaira vonatkozóan megbízhatósági vizsgálatot elrendelni naptári évenként legfeljebb három alkalommal lehet, a megbízhatósági vizsgálat időtartama alkalmanként nem haladhatja meg a 15 napot. A megbízhatósági vizsgálat során végzett tevékenységeket dokumentálni kell.”* Ez a rendelkezés – egyebek mellett – kiküszöböli annak a lehetőségét, hogy a vizsgálatot végző szerv korlátlanul és kontrollálatlanul, a belső bünfelderítés eszközeként, esetleg önkényesen, szankcióként alkalmazza a vizsgálatot.

Jelentős garanciális elemként jelenik meg a büntető törvénykönyvben a jogosulatlan megbízhatósági vizsgálat végzése mint deliktum.

A rendőrségi törvény úgy fogalmaz, hogy az ügyész a *„jogszabálysértés megállapítása esetén írásba foglalt indokolt határozatával új határozat hozatalára utasítja a megbízhatósági vizsgálatot folytató szervet, ha pedig azt alapítja meg, hogy a megbízhatósági vizsgálat végrehajtására a részletes terv-*

től eltérően került sor, felelősségre vonást is kezdeményez”. Törvénytelen végrehajtás esetén természetesen nemcsak a felügyeletet ellátó ügyészségnek, hanem a Nemzeti Védelmi Szolgálat munkatársainak lehetősége, sőt kötelessége büntetőeljárást kezdeményezni. Ugyanezek a jogok természetesen a vizsgálattal érintettet is megilletik.

A rendőrségi törvény szerint a *„megbízhatósági vizsgálat célja szempontjából érdektelen adatot, valamint az ügyben nem érintett személy adatait a rögzítést követő 3 napon belül törölni kell*”. Véleményem szerint ez a kitétel megfelelő garancia arra, hogy nemcsak a vizsgálatban érintettekről, hanem a vizsgálattal nem érintettekről keletkező információkat is haladéktalanul megsemmisítsék.

A törvényalkotó gondoskodott arról is, hogy az integritásteszt végrehajtása során az érintettel kapcsolatosan keletkezett adatokat – ha a vizsgálat idején nem vetődik fel bűncselekmény gyanúja – a vizsgálat befejezése után harminc napon belül megsemmisítsék. Egyedül a vizsgálat tényét, idejét, valamint az érintett személyes adatait őrzik meg két évig, de ennek az adatkezelésnek is egyetlen garanciális célja van: az érintettnél a törvény által engedettnél többször ne lehessen integritástesztet végezni.

A megbízhatósági vizsgálat gyakorlati tapasztalatai

A megbízhatósági vizsgálatok 2010-es bevezetése, valamint alkalmazásának megkezdése nemcsak az érintettek körében ébresztett kételyeket, hanem a vizsgálat végzőit, valamint az engedélyező és a törvényességi felügyeletet ellátó ügyészséget is nagy feladat elé állította. A törvény által is megfogalmazott *„valóságban is előforduló élethelyzetek*” megteremtése a védelmi tisztek oldaláról, a végrehajtás törvényességének felügyelete az ügyészség részéről nagyfokú gyakorlati tapasztalatot követelt.

Jogos kíváncsi volt a társadalom minden területéről, hogy a rendvédelmi, valamint közigazgatási szervek megfelelően, objektíven és mérhetően legyenek átvilágítva az integritás szempontjából.

Rendőri nézőpontból a vizsgálatok objektív, ezáltal eredményes végrehajtása érdekében az általános rendőrszakmai tudnivalók mellett ismerni kellett az adott állományra vonatkozó általános és speciális normákat. Tisztában kell lenni a rendőrség általános állapotával, ez a hangulati elemek mellett a szakmai morált is magában foglalja. Ismerni kell a vizsgálatban érintett földrajzi terület bűnügyi specifikumát, általános társadalmi, szociológiai helyzetét, és

természetesen tisztában kell lenni a megbízhatósági vizsgálatot szabályozó normák teljes körével.

Ugyancsak kritériuma az objektív vizsgálatok sikeres végrehajtásának a megfelelő operatív műveleti ismeretek elsajátítása, valamint nélkülözhetetlen az operatív munkához szükséges eszközök megléte, valamint ezek megfelelő, éles helyzetben való professzionális alkalmazása.

Mint minden új jogintézmény, a megbízhatósági vizsgálat is nehezen indult el. A teszteket kezdetekben az úgynevezett „egymozzanatos” élethelyzetek jellemezték, amelyek – utólag visszatekintve – az e tekintetben amúgy is kissé rutintalan állományt lehetetlen helyzetek elé állították.

Az egymozzanatos élethelyzetek ráadásul térben olyannyira behatároltak voltak, hogy a kontaktusok létrehozására minimális lehetőség mutatkozott. Mindannyian el tudjuk képzelni, hogy ha egy közrendvédelmi járőr integritásvizsgálata utca, házszám szinten volt megjelölve, akkor vajon mennyi esélye lehetett annak, hogy kontaktus jön létre a tárgyalótiszt és a vizsgálat alanyai között.

Az eredmények értékelése

A táblázat éves lebontásban mutatja az utóbbi három évben elvégzett vizsgálatok számát, valamint hogy ezek hány esetben zárultak az érintett és a vizsgálatot végző érintkezésével, valamint feljelentéssel. A 2011-es és a 2012-es év adatait azért nem vettem figyelembe, mert álláspontom szerint ebben az időszakban a Nemzeti Védelmi Szolgálat vezetőinek az volt a céljuk, hogy mind a védett állomány, mind pedig a védelmi tisztok megtanulják, illetve megismerjék az új jogintézményt, így azok az adatok kevésbé hitelesen tükröznék a valódi állapotokat. Az eredményesség mértékét véleményem szerint a vizsgálatok, a kontaktusok száma (amikor a tárgyalótiszt kapcsolatba lép a vizsgálattal érintettel), valamint a feljelentések adatai együttesen határozzák meg.

A Nemzeti Védelmi Szolgálat vezetésének egyértelmű álláspontja szerint eredménynek az tekinthető, ha mindnél több kontaktussal járó vizsgálat történik, és ezek során az érintettek törvényesen intézkednek.

Mindamellet a feljelentések számát sem lehet teljesen számításán kívül hagyni, mert ha azok a kontaktussal járó vizsgálatok adataival párhuzamosan (nem kell hogy azonos arányban) nem emelkednek, akkor az eredményességi adatok hitelessége megkérdőjeleződhetne. Mindezt elsősorban arra a gyakorlati tapasztalatra alapozom, hogy önmagában is növelhetjük ugyan a kon-

taktussal járó vizsgálatok számát, és így a törvényes intézkedések is emelkedhetnek, de ha nem életszerűek a végrehajtások, akkor az eredményeink hamis adatokon alapulnának. Az életszerűséget pedig leginkább az emelkedést mutató, kontaktussal járó vizsgálatok, valamint az ezzel párhuzamosan emelkedő feljelentések száma együttesen határozza meg. Ha ugyanis elfogadjuk azt az alaptézist, hogy a korrupció mindig is jelen lesz a társadalomban, akkor el kell fogadnunk, hogy a tesztek számának emelkedése mellett a feljelentések arányának is valamelyest növekedést kell mutatnia. Ezért szükséges az eredményesség értékelésekor a feljelentés arányát is figyelembe venni, mert annak adatai jelzik, hogy életszerűek a szituációink.

Eredményességi mutatók az elmúlt három évben

	vizsgálatok száma	kontaktus	feljelentés
2013	781	159	13
2014	948	212	11
2015	1199	255	26

A táblázat gyors értékelése alapján is szembetűnő – különös tekintettel a 2015-ös évre – a vizsgálatok, a kontaktusok, valamint a feljelentések növekedő száma, így az eredményesség emelkedése.

Az előbbieket alapján mindenkiben joggal vetődik fel az a kérdés, hogy az eredményesség tekintetében mi okozhatott jelentősebb növekedést 2015-ben. Ennek egyik természetes oka lehet az új szervezetbe fektetett energia „beérése”. Mint ahogy írtam, a humán erőforrások fejlesztése, a jogelőd szervezetnél dolgozó kollégák, valamint a klasszikus rendőri területekről újonnan érkező munkatársak fúziója bevált. A megfelelő külső és belső információáramlás szintén elősegítette az eredményességi mutatók növekedését.

A rendőri területen végzett védelmi munka során a külső információáramlás elsősorban a védett szervek, valamint a Nemzeti Védelmi Szolgálat munkatársai között jól működik.

A vezetői állomány esetében a csatornák minden irányban tartalmas kommunikációval járnak, az általános rendőri szervek vezetői igyekeznek minden információt átadni a Nemzeti Védelmi Szolgálat azonos szintű parancsnokainak, hiszen minden rendőri vezetőnek elemi érdeke, hogy az általa irányított szervezeti egységben ne történjenek az állományt érintő bűncselekmények.

A külső információáramlás a teljes állomány körében is jelentős javulást mutat. A Nemzeti Védelmi Szolgálat nem vezető munkatársai tevékenységük során csak általános és semmiképp sem konkrét információkat adhatnak át a védett állomány tagjainak, fordítva ez azonban nem így van.

Az elmúlt egy-két év tapasztalatai alapján a rendőri állomány tagjai a korábbinál nagyobb bizalommal és gyakran közvetlenül fordulnak a belső bűnfelderítést végző védelmi tisztekhez. Ennek magyarázata, hogy a rendőri állomány tagjai azt érzik, hogy a jelzéseiket meghallgatják, azoknak számukra pozitív következménye lesz.

A már említett „betyárbecsület” és az automatikusan „cinkossá” váló szerepkör helyett sokan választják a „nyitást” a Nemzeti Védelmi Szolgálat irányába, hiszen ebben látják a csoport megtisztulásának a lehetőségét.

Az előbbieket bizonyítására egy budapesti kerületben 2014-ben történt események kapcsán mutatom be, hogy a megfelelően előkészített – a védett állománytól kapott információkat is felhasználva – megbízhatósági vizsgálat mennyire hatékonyan segítette elő egy állománycsoport teljes megtisztulását, „a cinkos összekacsintást” támogató kollégák közötti kohézió szétszakítását.

Az említett év elejétől a Nemzeti Védelmi Szolgálatnál olyan információk keletkeztek, amelyekből arra lehetett következtetni, hogy egy helyi rendőri szervnél közrendvédelmi területen dolgozó rendőrök szolgálati magatartása kirívóan eltér az átlagostól. Ezekről az adatokról a parancsnok tájékoztatott bennünket. Ezen a ponton külön ki kell emelnem, hogy az illetékes parancsnok egyebek között azért is fordult a Nemzeti Védelmi Szolgálat illetékes vezetőjéhez, mert a korábbi munkahelyén korrupciós cselekmények miatt fogtak el járőröket, és úgy érezte, az ott adott segítsége nyomán számoltak fel egy rendőrök által elkövetett vesztegetéssorozatot.

A beérkezett információk nem utaltak ugyan bűncselekmény gyanújára, valamint titkos információgyűjtés elrendeléséhez sem voltak elegendők, de arra igen, hogy megbízhatósági vizsgálattal végezzünk szűréseket.

Az integritásteszt kidolgozásakor különösen nagy súlyt fektettünk arra, hogy csak olyan élethelyzetet készítsünk elő, amely semmiképp sem tér el a megszokottól, az érintett állománycsoport a szolgálat ellátásakor a megszokott feladatait végezze. Ebben szintén nagy segítséget kaptunk az említett parancsnoktól. Ugyancsak kellő figyelmet fordítottunk arra, hogy olyasvalakit jelöljünk ki a tárgyalótiszti feladatokra, aki olyan karaktert képes megformálni, aki beleillik a város adott területének éjszakai „képébe”. A megfelelő szituáció egy éjszakai közúti ellenőrzési helyzet megteremtése volt: egy gépkocsival szabálytalanul egyirányú utcába beforduló állampolgár esete. Az kidolgozására különösen figyelni kellett a megfelelő operatív támogató munka előkészítésére, hiszen az amúgy is járőrözést végző rendőrök hatványozottabb és professzionálisabb figyelmet fordítanak a saját mikrokörnyezetükre, így a Nemzeti Védelmi Szolgálat munkatársainak észlelése esetén a vizsgálatból

szerzett tapasztalatok torzultak volna. Az engedélyezést végző közérdekvédelmi ügyészség megfelelőnek találta a végrehajtási tervekben foglaltakat. Külön ki kell emelnem, hogy az ügyészség igen nagy súlyt fektet az előterjesztésünk megfelelő elbírálására, egyebek mellett nemcsak az életszerűséget és törvényességet felügyeli, hanem a végrehajtás biztonságát is ellenőrzi.

A vizsgálattal érintett járőrpáros az éjszakai órákban intézkedés alá vonta a tervekben foglalt szabálysértést elkövető „állampolgárt”, majd egyirányú utcába történő behajtás jogos indokával húszezer forintot kért. Megemlítendő, hogy jelentősebb szankciót helyeztek kilátásba, majd a „szigorukból engedve” egyfajta engedékenységgént fogadták el törvénytelenül a pénzüsszeget. Az intézkedés befejezése után sor került a két érintett rendőr elfogására, majd a Központi Nyomozó Ügyészség lefolytatta a büntetőeljárást. A két vádlottat a bíróság két év hat hónap letöltendő szabadságvesztésre ítélte, valamint három évre eltiltotta a közügyektől. Azóta a másodfokú bíróság mindkét elítélt esetében helybenhagyta az ítéletet, így az jogerőre emelkedett.

Jól érzékelhető volt, hogy a bűncselekményt elkövető két rendőr elfogása után milyen jelentős mértékben mozdult meg a „cinkosságból” kitörni vágyó állomány. Ezek után már nemcsak a parancsnoki állománytól kaptunk pontosabb adatokat, hanem a csoportból „kilépni” akaró rendőrök is jelentkeztek értékelhető, a titkos információgyűjtés elrendelését megalapozó adatokkal. Részben ennek nyomán 2014-ben sor került még három olyan rendőr elfogására, akik korrupciós cselekményeket követtek el szolgálatuk során. Az érintett állománycsoport körében ezek után jelentős változás történt. Többségbe kerültek a munkájukat tisztességgel végző rendőrök, felszabadultak a „betyárbecsület” terhe alól.

Adataink szerint az érintett csoportban maradtak még olyan rendőrök, akikkel szemben a bizonyítási nehézségek miatt nem került sor büntetőeljárás elrendelésére, de ők is elálltak korábbi bűnös magatartásuk folytatásától, mivel a kisebbségbe kerülésük mellett félték a következményektől.

Az eredményességben ugyancsak jelentős szerepe van a megfelelő kommunikációs stratégiának. A pozitív változáshoz mind a média, mind pedig az állomány minden szervezeti részében be kellett mutatni a megbízhatósági vizsgálatok eredményeit.

Mindezekből egyenesen következik, hogy a megfelelő információáramlás, valamint a kommunikációs csatornák kiszélesedése olyan mennyiségű és minőségű információval látta el a Nemzeti Védelmi Szolgálatot, hogy megfelelő kezelésük esetén sokkal hatékonyabban lehetett felépíteni az integritástesztek elvégzését. Az utóbbi idők megbízhatósági vizsgálatai a kez-

deti időszakban alkalmazott hatástalan mesterséges élethelyzetek helyett sokkal jobban felépített módon végzik.

Bevezettük az úgynevezett „többmozzanatos” cselekményeket. Ennek lényege, hogy a tárgyalótiszt a rendelkezésre álló tizenöt napban ugyanazon vizsgált személlyel többször is kapcsolatba léphet, ezáltal sokkal jobban „szimulálhat” egy a valóságban is előforduló élethelyzetet. A vizsgálat e formája a rendőri állomány tekintetében elsősorban a bűnügyi területen dolgozókat érinti, de a különböző engedélyezési feladatokat végző szakhatóságoknál is kiválóan alkalmazható.

Ugyancsak jelentős figyelmet érdemel e témakörben az ügyészséggel való együttműködés „professzionális” szintre emelése. A megfelelő kommunikációnak hála a felügyeletet ellátó ügyészség teljes mértékben azonosult az integritásteszt céljaival, ezért a törvényesség maximális felügyelete mellett igyekszik építő jelleggel gyakorolni a Nemzeti Védelmi Szolgálatra vonatkozóan végzett engedélyezési és felügyeleti funkcióit. Említést kell tenni az elfogással végződő megbízhatósági vizsgálatok esetében a folyamatba bekapcsolódó, majd a nyílt nyomozástól a vád képviselőéig eljáró nyomozó ügyészségekkel való közös munkáról is.

Ezen a területen a megfelelő együttműködést mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a Nemzeti Védelmi Szolgálat történetében a rendőri területen elfogással végződő megbízhatósági vizsgálatok bírói szakban minden esetben jogerős, elmarasztaló ítélettel zárultak, a legtöbb esetben alkalmazva a bíróság elé állítás intézményét.

Az ugrásszerű növekedés egyik legfontosabb záloga a jól képzett tárgyalótiszt, valamint az integritástesztet támogató műveleti munka kiemelkedő színvonalú végrehajtása.

A megbízhatósági vizsgálatok kezdetén szükség volt megfelelő számú, lehetőleg a rendőrökre jellemző rendőri személyiségjegyeiktől mentes tárgyalótiszt alkalmazására. Olyan munkatársakat kellett felvenni a szolgálathoz, akiknek a megfelelő szakmai ismeretek mellett olyan személyiségjegyeik vannak, amelyek alkalmassá teszik őket stresszhelyzetben az előre eltervezett karakterek eljátszására.

Mindezek ellenére a 2015-ös év adataiból nem vonhatunk le hosszú távú következtetést, annyit azonban mindenképpen megállapíthatunk, hogy az integritástesztnek a közigazgatási, rendvédelmi területen történő alkalmazása jelentős mértékben elősegíti egy objektív, hiteles kép kialakítását a védett szervekről, segíti a szervezetek átláthatóságát, ezáltal pedig az állampolgárok állami szervekbe vetett bizalmának erősítését.